

המחלה שלי / הזדה

לפני שבועות אחדים חל יום השנה לפטירתה של הזדה אורן ז"ל.

מסתבר לפני שחלתה, החליטה הזדה לכתוב ביוגרפיה ואכן החלה בכתיבה.

בשלב מסויים, עוד לפני שסיימה, החליטה לקפוץ להווה ולכתוב על המחלה שלה. הנה הדברים:

'אמנם', אמר לי הרופא שמטפל בי: 'תאמיני לי, אני מכיר את המחלה, ואני אומר לך, המחלה אצלך הולכת לאט מאוד', אבל אני, בשעה שנפלתי ושברתי את שיני, סנטרי, ואת ידי, לא הייתי בטוחה שהפעם הרופא צודק. אך הוא עמד על דעתו. כשגמר להתפעל מהרפלקסים הטובים שלי ברגלים ובבטן, הוא החליט לציין במכתבו שעכשיו אני כבר זקוקה לעזרה בכל. שאין ביכולתי להתלבש, לאכול, להתרחץ או לעשות לבד כל פעולה אחרת, ובלכתי- עלי להיות נתמכת כל הזמן, כי אני מועדת לנפילות בכל רגע ואין בידי לעשות דבר.

הרופא מוצא שיש היחלשות קלה בשרירי כף הרגל, ושינוי קל זה בכף רגלי הימנית גורם כבר עכשיו לחוסר יציבות ואיבוד שליטה מוחלט. כל הפרעה קטנה בהליכה מסכנת אותי בנפילה שאין לשער את תוצאותיה.

ובכן, מה אעשה מעתה ועד שיגיע יומי?

לאחר השוק הראשוני, ולאחר שחוויתי את הידיעה כי חליתי במחלה ניוונית ALS, מצאתי עצמי יום אחד, מקיימת שיחה עם עצמי:

"הזדה, הרי לא ראוי ולא יעיל לקונן על גורלך. הדבר החשוב ביותר יהיה מעתה יכולתך לקרוא, לכתוב ולחיות כל זמן שניתן לך. הרי יש הרבה עניין לעקוב אחר יכולותיך המתמעטות, והנה את מוצאת דרכים חדשות להחזיק, להרים, למשוך ולקחת".

ואני עונה לי בעיקשות: 'לא ולא!', ראי את ידיך, איך אבדו אלה את היכולת העומדת לכל אדם למשוך, לצבוט, להחזיק, לסובב, לכופף ולהרים מהרצפה את שנפל. וכל זאת בעטייה של אי יכולתך הידועה להעמיד את אגודלך מול אצבעותיך".

אני: 'לא ולא, לא אמשך כך!'. אחייב את עצמי לראות בכל תופעה חדשה אובייקט לחקירה פילוסופית. לא קלה המשימה אך היא נשארה הברירה היחידה הנתונה לי.

הנה, עולה בזיכרוני תמונה: אני בסטודיו בקיבוץ געתון עם ניצה וענת- רקדניות הלהקה הקיבוצית- שחינכתי שנים לא מעט באולפן למחול שבעמק הירדן, אשר ניהלתי. החזרה היא על הריקוד "מרסייה וכארמייה". אני מראה לענת איך לבצע הליכה מהירה ובהמשכה לשחרר את הגוף וליפול. אני עצמי מבצעת את התנועות. נפלנו פעמים רבות. ענת נפלה, וניצה רצה לתפוס אותה. שוב ושוב חזרה התנועה ובכל פעם מצאנו שכלול מה. עוד ניואנס והנפילה מתבצעת ביתר קלילות. כמה חוכמה ומחשבה נדרשה לנו, כמה יפה היה מתוך התנסות פשוטה, לכאורה, להגיע לעומקו של הסיפור, ואיך מצאנו יחדיו את מהלכו כאשר אנו נושפות בכל ריאותינו. בתמונה הסופית- יושבת ניצה, ענת בזרועותיה, ניצה נראית כמו " הפייטה" וענת כמו ישו הילד המתרפק אל חזה אמו.

שוב חזרתי אל הסיפור הזה כאשר התחלתי ליפול. לא עומדות לי השנים הרבות בהן יצרתי בתנועה, לא עוזרת לי יכולתי לדעת כל שריר ותפקידיו המורכבים. הרי הבסיס המובן מאליה הנתון לנו ולכל החי על כדור הארץ הוא השימוש הידוע בשרירים הרצוניים שלנו. לפתע פתאום אומרים השרירים שלי – 'לא משחקים'....

האם שוב אני מגיעה למצב תלונה? כן, קשה לי לשחרר את מחשבתי מגופי. בשלב זה נותן לי הרופא כדור נוסף, זאת אומרת כדור לאופטימיות, להיות אופטימית כאשר אני יורדת אט אט דומה. חה חה חה... אין תועלת בתלונות ואין תועלת בדיכאון אשר מאושש את המחלה.

לכן צודק הרופא וצודקת גם אני.

כעת טוב לי. יש מי שמקשיב לכל קריאה שלי ושומע לכל צרכי. אני יושבת בקיבוצי, רואה תערוכה מעניינת, שומעת קונצרט מופלא מפי חברי קיבוצי עמק הירדן ומפי בנות צעירות, השרות בקולות מתורבתים שירים מורכבים של אומות רבות ושל מוזיקאים גדולים וקטנים, נהנית מהרמה הגבוהה שהגיעו אליה בעזרת מורות מופלאות – ויודעת, כי זה ששאפתי אליו כל ימי קם והיה. הנה נוכחת אני שוב בקשר המדהים של גוף ונפש. הוא זה אשר שחרר מתוכי את המתח היוצר והעלה בי כוחות ענקיים לאהבה, למשפחה ולחיים עצמם...

המרפאה בעיסוק, מנסה להביא את אגודלי השמאלי מול אצבעותיי, ומסבירה לי את חשיבות האופוננס שרכש האדם. נו, מה אעשה ותמונת ידי מזכירה לי יותר יד של שימפנזה? הלא ראיתי בטלוויזיה איך קוף נתלה על ענף בארבע אצבעותיו הארוכות היכולות למלא כל כך טוב את שלל תפקידיהן. בלבי אני אומרת: הנה חזרתי בעזרת מחלתי לדרגת הקוף.

אך לבסוף עלי להודות כי עם הסד שהמרפאה בעיסוק הלבישה על ידי השמאלית, אני מצליחה לחזור ולהשתמש בה – והרי זה נפלא...

הדה אורן